

Motion till riksdagen 2018/19:1782

av **Caroline Helmersson Olsson m.fl. (S)**

Regionala utvecklingsmedel

Förslag till riksdagsbeslut

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att överväga att förändra tilldelningen av regionala utvecklingsmedel och bättre anpassa dem utifrån Sverige i dag och tillkännager detta för regeringen.

Motivering

Det är angeläget att fördelningen av statens samtliga insatser som riktar sig till den regionala nivån ses över med målsättningen att anpassa fördelningen bättre till de olika förutsättningar och utmaningar som råder idag.

Det skiljer mycket mellan länen när det gäller fördelningen av regionala utvecklingsmedel. I jämförelse med övriga län är den statliga tilldelningen av resurser av olika slag till Sörmland många gånger begränsad, både totalt sett och per invånare räknat. Hit hör exempelvis de statliga anslagen till utvecklingsansvariga organ, länsstyrelser inkluderat, de så kallade ramanslagen i utgiftsområde 19.

Fördelningen av ramanslaget speglar hur regering och riksdag uppfattar den regionala problembilden. Fördelningen är i hög grad densamma som när regionalpolitiken etablerades som självständigt politikområde i mitten av 1960-talet. Under de senaste 12 åren har anslaget som helhet i stort sett varit oförändrat i nominella tal. Det har heller inte skett några större förändringar i fördelningen mellan länen.

Det statliga stödet till utvecklingen är dock långt mycket större än utgiftsområde 19 och omfattar olika delar av statsbudgeten. Detta kallas samlat för det regionala utvecklingskapitalet. Med hänsyn till hela det så kallade regionala utvecklingskapitalet är Sörmland idag ett av de län som har lägst tillgång till statliga utvecklingsmedel. Länet hamnar bland de tre län som har den mest begränsade tillgången till kompensatoriska och utvecklingsstödjande insatser.

Sörmland brottas med stora strukturella problem, men uppfattats inte som en region som är i behov av några mer omfattande statliga utvecklingsinsatser. Detta trots att regionen påverkats starkt av strukturförändringar inom framför allt industrin sedan 1970-talet och i jämförelse med övriga län har och har haft en förhållandevis hög

arbetslöshet. Sörmland har fortsatt de högsta arbetslöshetssiffrorna i landet enligt SCB:s arbetskraftsundersökningar.

De grundläggande förutsättningarna för en positiv utveckling i Sörmland har stärkts i många avseenden under senare tid. Det gäller inte minst befolkningsutvecklingen och de betydande investeringar i ny kommunikationsinfrastruktur som har förbättrat livs- och utvecklingsförutsättningarna i stora delar av länet. Även utbildningsnivån har ökat men är fortfarande låg jämfört med riksgenomsnittet. Andelen av befolkningen som inte hade en gymnasieutbildning år 2015 var högst i Sverige och andelen som har en eftergymnasial utbildning hör till de lägsta.

Trots de klart förbättrade utvecklingsförutsättningarna har länet, särskilt under 2000-talets andra decennium, haft en förhållandevis svag ekonomisk tillväxt. År 2015 var Sörmland det län i Sverige som hade lägst bruttoregionalprodukt (BRP) per invånare.

Befolkningsökningen såväl i Sörmland som i landet i övrigt kan till stor del förklaras av de stora invandringsöverskott som Sverige har haft under de senaste åren. Sörmland är ett län som tagit emot många nyanlända i förhållande till befolkningen. I början var den stora utmaningen främst mottagande. Nu är det bosättning, studier och arbete som är de största utmaningarna för länet. Att skapa en effektiv integrationsprocess hör därför till länets viktigaste framtids- och utvecklingsfrågor.

Samtliga av länets kommuner med undantag för Eskilstuna och Nyköping har en midja i befolkningspyramiden. Det betyder att den åldrande befolkningen växer, medan antalet personer på väg in i arbetsför ålder minskar. I några av länets kommuner, exempelvis Flen, Vingåker och Oxelösund, är andelen personer i arbetsför ålder väldigt låg jämfört med riket. Länet har en stark befolkningstillväxt men samtidigt den högsta arbetslösheten i landet. Det finns anledning att befara att den höga arbetslösheten kommer att bestå om inte sysselsättningen ökar inom det tillgängliga område där man bor. Sörmland är ett län med stora inomregionala skillnader och behoven av utvecklingsinsatser ser därför olika ut i olika delar av länet. Eskilstuna är ett exempel på en kommun med stark befolkningsökning men en hög arbetslöshet, 13,1 procent 2017. Eskilstuna har precis som resten av länet goda utvecklingsförutsättningar, men samtidigt stora omstruktureringsbehov.

Sörmland står inför stora ekonomiska, sociala eller miljömässiga utmaningar. Bristen på bostäder och de stora problem som länet har kopplat till kompetensförsörjning är två exempel på tillväxthinder. Bostadsfrågan är akut i Södermanland. Det gäller både de som bott i Sverige hela sina liv och de som nyligen kommit hit, främst unga och nyanlända men även äldre. Samtliga länets nio kommuner har ett bostadsunderskott och för fyra av kommunerna råder det också brist på bostäder i andra kommundelar än centralorten.

Den höga andelen av befolkningen som saknar gymnasiekompetens utgör ett hinder för framtida kompetensförsörjning och bidrar till den matchningsproblematik som finns på länets arbetsmarknad. Undersökningar tyder på att Sörmland är det län som har störst problem med en mismatchning mellan utbud och efterfrågan på arbetsmarknaden. Att exempelvis få in fler nyanlända på arbetsmarknaden med hjälp av fler praktikplatser, validering, yrkesvux med mera är viktiga åtgärder för både det privata och det offentliga näringslivets kompetensförsörjning.

Det har funnits två huvudsakliga politiska motiv för att bedriva traditionell regionalpolitik. För det första har särskilda insatser ansetts nödvändiga i områden som präglas av glesbygd och som till stor del saknar underlag för att man skall kunna upprätthålla en rimlig tillgång till service med mera. Det krävs med andra ord permanenta insatser för

att kompensera för detta. För det andra har syftet varit att underlätta en förnyelse av näringslivet i områden som i särskilt hög grad påverkats negativt av strukturomvandlingen i näringslivet. Under 1990- och 2000-talet har betydelsen av ekonomisk eller hållbar tillväxt kommit att betonas mer. Därmed har det också blivit aktuellt för samtliga delar av landet att arbeta med en regionalt baserad tillväxtpolitik.

Trots att politiken förändrats en hel del sedan politikområdet etablerades för drygt 50 år sedan har statens fördelning av länens ramanslag skett med samma regionala profil. Sörmland har med andra ord inte uppfattats som en region som är i behov av några mer omfattande statliga utvecklingsinsatser. Detta trots att regionen påverkats starkt av strukturförändringar inom framför allt industrin sedan 1970-talet och i jämförelse med övriga län har och har haft en förhållandevis hög arbetslöshet.

Mot bakgrund av den rådande problembilden i Sörmland menar vi att grunden för fördelning av utvecklingsmedel behöver ses över med målsättningen att anpassa fördelningen bättre till de regionala utvecklingsförutsättningarna. I fördelningen av medel bör man ta hänsyn både till kompensatoriska behov och till behovet av att stimulera regional utveckling och förnyelse. Ett tillskott av regionala medel behövs för att stärka länets arbete inom de utmaningar som identifieras. Det handlar främst om boende, hälsa, utbildning, arbetsmarknad och näringsliv.

Ser man skillnader i arbetslöshet som ett uttryck för skillnader i omstruktureringsbehov finns det all anledning att resonera kring huruvida nuvarande skillnader i tilldelning av resurser är rimliga. Vi menar att det är hög tid att fördelningen av statens samtliga insatser som riktas till den regionala nivån ses över med målsättningen att anpassa fördelningen bättre till de olika utvecklingsförutsättningar som finns idag i de olika länen. Nya variabler som kan ligga till grund för fördelningen av utvecklingsresurser behöver sättas samman.

I fördelningen av medel bör man ta hänsyn både till kompensatoriska behov och till behovet av att stimulera regional utveckling och förnyelse. Det är viktigt med såväl tydlighet som långsiktighet när det gäller statens prioriteringar.

Caroline Helmersson Olsson (S)

Fredrik Olovsson (S)

Hans Ekström (S)